

Μπίζι Σίλβα

Διευθύντρια του Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης στο Λάγος της Νιγηρίας και μία από τις τρεις επιμελήτριες (οι άλλες δύο είναι η Gabriela Salgado, Επιμελήτρια Δημοσιών Προγραμμάτων στην Tate Modern και Ανεξάρτητη Επιμελήτρια από την Αργεντινή και η Συραγώ Τσιάρα, διευθύντρια του Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης) της φετινής 2ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, που διοργανώνει το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης από 24 Μαΐου - 27 Σεπτεμβρίου με γενικό θέμα «Πράξις: Τέχνη σε αβέβαιους καιρούς»

Πώς θα καθορίζατε τα ρόλο μιας Biennale στις μέρες μας και τι θα μπορούσε να προσφέρει επιπλέον στην ήδη παγκόσμιο χάρτη των Biennale; Η συζήτηση για τον πολυπολιτισμισμό των μπιενάλε συνεχίζει να αποτελεί σημείο αναφοράς για συζήτηση σε πολλά φόρα. Κάποιες συζητήσεις άπτονται του φαινομένου «MacDonald - τοποίηση» των μπιενάλε, άλλες της ύπαρξης χώρου για νέες μπιενάλε και διερεύνησης και ανάπτυξης νέων μορφών. Σε πολλές περιοχές του κόσμου όπου υπάρχει έλλειψη της κατάλληλης υποδομής όσον αφορά τις παροχές για την παρουσίαση της σύγχρονης τέχνης, οι μπιενάλε είναι μερικές φορές η βάση και η μόνη οδός παρουσίας της ποικιλομορφίας καλλιτεχνικών προκτικών από άλλα μέρη του κόσμου ή ακόμη και από μέσα από την ίδιο την περιοχή. Επομένως, η Biennale έχει διαδραματίσει έναν σημαντικό ρόλο στην αποκέντρωση της σύγχρονης τέχνης από το παραδοσιακό κέντρο και έχει προσφέρει στην ανανέωση της τέχνης από τις περιοχές που ήταν ιστορικά περιθωριοποιημένες, όπως και μέσα στην Ευρώπη, τη Νότιο Αμερική, την Αφρική ή την Ασία.

Ένα παράδειγμα είναι Βραζιλία, η Biennale του Σάο Πάολο είναι η δεύτερη πιο μακροχρόνια Biennale μετά από τη Biennale της Βενετίας που φέρνει τους κοθιερωμένους διεθνείς καλλιτέχνες στη

χώρα και στην περιοχή και συμβάλλει στον τοπικό και σφαιρικό προβληματισμό πάνω στη σύγχρονη τέχνη. Αλλά επίσης υπάρχει η Mercosul Biennale, μια μικρότερη αλλά πολύ σημαντική πρωτοβουλία, που εστιάζει στη διαπεριφερειακή αλληλεπίδραση και το διάλογο, φέρνοντας σε επαφή τις τέχνες από χώρες της Νότιας Αμερικής και της Καραϊβικής Θάλασσας. Στη Δυτική Αφρική υπάρχει η Biennale του Ντακάρ εδώ και δεκατέσσερα έτη και έχει διαδροματίσει ένα σημαντικό ρόλο στη δημιουργία μιας ηλιόφωμης για τους σύγχρονους καλλιτέχνες από την Αφρική και την Αφρικανική Διασπορά, παρουσιάσης καλλιτεχνικών έργων, αλληλεπίδρασης, δικτύου και ανταλλαγής απόψεων. Για μια δεκαετία έχει προσφέρει μια πραγματική ηλιόφωμη καλλιτεχνικών πρακτικών, επιμελητών, συγγραφέων και αλληλεπιδρώντων τέχνης, έτσι ώστε να εξοικειωθούν με τις εξελίξεις και το γίνεσθαι της τέχνης σε αυτήν την οπείραντη ήπειρο. Στην πραγματικότητα το Dak'Art αποδεικνύεται ως ο μοναδικός τόπος συνάντησης, όπου οι Αφρικανικοί καλλιτέχνες μπορούν να συναντηθούν με άλλους Αφρικανούς καλλιτέχνες έξω από τη Δύση. Μάλιστα, τείνει να γίνει μια από τις σημαντικότερες ηλιόφωμες για την αφρικανική τέχνη.

Ποιο είναι η ταυτότητα της 2ης Biennale της σύγχρονης τέχνης της Θεσσαλονίκης; Σκέφτομαι ότι πολλά ζητήματα έρχονται να παίξουν στο θέμα της φετινής Biennale και η λέξη «αβεβαιότητα» είναι ένας κυρίαρχος παράγοντας. Ως θεωρητικό σημείο εκκίνησης αποτελεί το σημαντικό βιβλίο του Άγγιλου πολιτιστικού θεωρητικού Terry Eagleton «Μετά τη θεωρία» το οποίο διοργανώθηκε το τέλος των μεγάλων θεωριών της δεκαετίας του '80 και της δεκαετίας του '90 από μερικούς από τους μεγάλους φιλοσόφους και συγγραφείς όπως οι Foucault, Lyotard, Said κ.λπ. Ενώ ο Eagleton ανα-

γνωρίζει τη σημασία τους και τον αντίκτυπο των θεωριών τους στο ηλιόφωμη των εικαστικών τεχνών και του πολιτισμού, επίσης θεωρεί ότι μια νέα σκέψη που έχει να κάνει με τη σύγχρονη πραγματικότητα, πρέπει να αναπτυχθεί. Στο βιβλίο προτείνει ότι η επιρροή της θεωρίας μπορεί να είχε ακυρώσει την καλλιτεχνική παραγωγή. Μέσω αυτής της Biennale, ελπίζουμε να δώσουμε έμφαση στην καλλιτεχνική παραγωγή με μια αρκετά ανατοική curatorial πρόταση, σύμφωνα με την ουσία, λιγότεροι περιορισμοί δίνουν το ηροβάδισμα-βαρύτητα στο άτομο.

Με ποιους τρόπους διαφοροποιούνται οι δύο Biennale και ποια χαρακτηριστικά παραμένουν τα ίδια; Οι δύο μπιενάλε παραμένουν ίδιες ως προς την αφετηρία τους - παίρνουν ένα βασικό κείμενο ως σημείο εκκίνησης για να διερευνήσουν σημαντικές πρακτικές και ζητήματα παραμένοντας εντούτοις εύκαμπτες ως σκήμα. Ενώ στην 1η Biennale υπήρξαν επίσης τρεις επιμελητές, εκεί ο καθένας αποφάσισε με τη δική του έκθεση να παρουσιάσει τρεις ερμηνείες του βασικού κειμένου «Heterotopia». Για τη φετινή Biennale, οι τρεις επιμελητές έχουν αποφασίσει να οργανώσουν μια έκθεση και να παρουσιάσουν τρεις ερμηνείες που αναπτύσσονται μέσω των επιμελητικών τους κειμένων.

Υπάρχουν συγκεκριμένες χώρες - περιοχές που κυριαρχούν στην αντιπροσώπευση τους στη 2η Biennale και γιατί; Οι καλλιτέχνες παρουσιάζουν μια ευρεία γεωγραφική εξάπλωση και καλλιέργειας και τις νέτες ηπείρους. Εντούτοις, ως αποτέλεσμα των συγκεκριμένων τομών ενδιαφέροντος και της ειδικεύσεως των τριών επιμελητών, δίνεται έμφαση σε καλλιτέχνες από την Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη, τη Νότια Αμερική και την Αφρική, από ότι θα φαινόταν σε άλλες μπιενάλε στην Ευρώπη.

Πόσοι είναι οι καλλιτέχνες; Υπάρχουν περίπου 54 καλλιτέχνες από περισσότερες από 20 χώρες της Ευρώπης, της Αφρικής, της Ασίας και από τη Βόρεια και τη Νότια Αμερική.

Τι πρόκειται να δούμε στη 2η Biennale; Το ηλιόφωμη όπου θα αποτελέσει και τον ηυρήνα της Biennale είναι ένα πολύ σημαντικό σημείο. Ένα ενδιαφέρον project είναι από Βρετανούς καλλιτέχνες με το έργο τους «Celestial Radio» που θα μετοδοθεί από τη θάλασσα.

Μια άλλη εργασία σε δημόσιο χώρο - στην αποβάθρα για να είμαστε ακριβείς - θα υπάρχει το έργο του Νιγηριανού καλλιτέχνη Emeka Okereke, ο οποίος διερευνά την ιδέα των ηλιόφωμων ως τόπους συνάντησης για διαφορετικούς ανθρώπους, πολιτισμούς, θρησκείες και επαγγέλματα. Το έργο του αφορά μια βάρκα στην πόλη Μοπούτο, όπου καθημερινά μεταφέρει ντόπιους από την ηπειρωτική χώρα του Μοπούτο σε ένα μικρό νησί, το Μπαγκαμόγιο. Αυτό που τον απασχολεί είναι ο τρόπος που οι άνθρωποι χρησιμοποιούν το χρόνο από τη στιγμή που περιμένουν για να επιβιβαστούν μέχρι τη στιγμή που βγαίνουν από τη βάρκα. Αυτό είναι ένα θέμα που συνεχίζεται μέσω στον τόπο συνάντησης αποθηκών εμπορευμάτων από τον καλλιτέχνη Mauro Pinto από την Μοζαμβίκη, που παρουσιάζει το έργο του από τη σειρά ηλιόφωμων της Λουάντο (Αγκόλα). Έτσι υπάρχουν μερικές ενδιαφέρουσες συνδέσεις και αντιπαραθέσεις που θα συμβούν.

Θα υπάρξουν performances που θα συνεχίζονται σε διαφορετικούς χρόνους κατά τη διάρκεια των εγκαταστάσεων, παράλληλα με την κύρια έκθεση, όπως αυτή από τον Δανό καλλιτέχνη Jens Haaning που θα απελευθερώσει αθροιστικά περισσότερα στην περιοχή ώστε να έρθουν σε επαφή, ή όχι, με το τοπικό και από τον Lillibeth Cuena που θα οργανώσει μια σειρά ηροκλητικών δράσεων.